

Könyvespolc

Jogaink – korlát a szabadsághoz

címmel az Emberi Jogok Magyar Központja Közalapítvány és az ACTA HUMANA Emberi Jogi Alapítvány közös kiadásban jelentették meg tizenéveseknek szóló könyvüket.

A szerzők – Kondorosi Ferenc, Kondorosi László és Lukács Éva – emberi jogokról szólnak a gyerekekhez tiszta, világos, szemléletes stílusban. Az absztrakt jogi tartalmat a való élet példáival teszik jól azonosíthatóvá, életközeli a gondolkodásukban még gyermeknek, de egy kicsit már felnőttnek is számító korosztály számára.

A lineáris tagolású könyv az ismereteket az európai jogfejlődés történetiségében mutatja be. Hazánk és Európa, hazánk és a világ kapcsolatában a történelmi hűség és tényszerűség mellett a ma eseményeit, a közös haladást, az együttműködés nélkülözhetetlenségét ismerheti meg a fiatal olvasó.

A nemzetközi szervezetek – NATO, EBEE, ENSZ, ET, EU, CEFTA, OECD – rövid, lexikoncikkelyszerű bemutatása orientációs szerepet kap, mielőtt a szerzők bevezetnek az emberi jogok első és második nemzedékének tárgyalásába.

A jog szerepét mindennapi életünkben, változásait történelmi korszakokként, gyarapodását az egyetemes fejlődéssel mintegy ívet rajzolva tárja elénk a könyv. Képzőművészeti tárlatvezetéshez hasonló mód ez olyan tekintetben is, hogy a jogot értéként, közös kincsként fogadjuk be.

Az emberi jogok négy nagy csoportjának bemutatását – az állampolgárok szabadságjogai, a gazdasági, szociális, kulturális jogok, az állam tevékenységében való részvételt biztosító jogok és az állampolgárok egyenjogúságát megvalósító jogok – a szerzők szerencsés példaválasztásai teszik szemléletessé.

Az azonosulás folyamata, mikor nemcsak értelmünkbe, de magatartásunkba, attitűdjeinkbe is beépül egy-egy jog elfogadása, bizony felnőtt korban már hosszadalmas lehet. Gondoljunk a levéltitokhoz fűződő jog tiszteletben tartására szülőként, pedagógusként!

Napjainkban szembesülünk azzal, hogy számos pedagógus „értékeli” az ENSZ Gyermekjogi Nyilatkozatot, elmondja, hogy mit tart helyesnek, elfogadhatónak, s mi az, amit nem. Pedig korántsem tanszabadság kérdése ez. Nem ritka, hogy egy nem létező dokumentumot is keresnek egyesek, amely a kötelességekről szólna. Valójában a jogok biztosítása kötelezettséget jelent a jogot deklaráló és szolgáltató államnak és a joggal élő állampolgárnak (gyermeknek) egyaránt. A könyv persze külön is szól a kötelességekről, de érzékelteti a rendszer és szemléletváltozás hozadékát is: „Néhány évtizeddel ezelőtt egy ilyen könyvecske tartalmában és arányaiban a jelenlegi fordítottjaként jelenhetett volna meg: először is bőven a kötelességekről, majd néhány szóban a jogokról.”

Kondorosi Ferenc alkotmányjogász a Pallas Páholyban tartott könyvbemutatón többször hangsúlyozta az állam, a politika, a pártok felelősségét egy jogállamban, amelyik az EU tagja kíván lenni, ahol elengedhetetlen feladat, hogy a gyermekek (is) tisztában legyenek emberi jogaikkal. Véleménye szerint az ENSZ Gyermekjogi Egyezményhez csatlakozásunk még nem szervült, hiányoznak azok az adójogi és szociális rendelkezések is, amelyek megalapozzák a gyermekek számára az emberi jogok érvényesülését.

A könyv grafikai egyszerre realiztikusak és mesevilágot idézők. Az osztrák képzőművész, Hermann Bauch munkái megkapóan harmonizálnak a tartalommal.

A kiadvány tenyérbesimuló kicsinységével, barátságos küllemével valóban gyermekeknek készült. Kár, hogy a háromezres példányszám kevesebb, mint az általános iskolák száma Magyarországon, és jóval kevesebb, mint a 12-14 éves korosztály lélekszáma. A könyvjelentősége és finanszírozásának feltételei között szakadék tátong. Reméljük, akadnak majd (anyagi) támogatói egy nagyobb példányszámú kiadásnak is, hogy a könyv a szerzők szándéka szerint teljesíthesse feladatát.

Molnár László